

PATVIRTINTA

Trakų r. Lentvario Henriko Senkevičiaus
gimnazijos direktoriaus 2023 m. vasario 27 d.
įsakymu Nr. V-65

TRAKŲ R. LENTVARIO HENRIKO SENKEVIČIAUS GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Trakų r. Lentvario Henriko Senkevičiaus gimnazijos (toliau - Gimnazijos) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis; 2016 m. spalio 18 d. Nr. XII-2685 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 1, 2, 19, 23, 43, 46, 47, 49, 56, 58, 59 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 231, 232 straipsniais įstatymu; 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204 Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo Nr. I-1234 2, 6, 10, 49, 56, 57 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 21 straipsniu įstatymu.

2. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti Gimnazijos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dviasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškoms aplinką.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą individualiu grupės, Gimnazijos, šeimos lygmeniu Gimnazijoje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas Gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, privalo reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų;

4.4. Visi Gimnazijos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su Gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos vykdymo tvarka pasirašytinai. Mokiniai bei mokinių atstovai pagal įstatymą tėvai (tėvai, globėjai, rūpintojai) su tvarka, reglamentuota apraše, turi būti supažindinti grupių valandėlių ir tėvų susirinkimo metu ir patvirtinti tai savo parašu.

5. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

5.1. **Smurtas** – veikimu ar neveikimu asmeniui daromas tyčinis fizinis, psichinis, seksualinis, ekonominis ar kitas poveikis, dėl kurio asmuo patiria fizinę, materialinę ar neturtinę žalą.

Išskiriamos šios smurto formos:

5.1.1. **emocinis smurtas** – kito asmens nuolatinė neigiama nuostata dėl vaiko/ jaunuolio, jo individualumo nepripažinimas, pozityvios socializacijos trikdymas, sukeltas ar galintis sukelti žalą vaiko fizinei, psichikos, socialinei sveikatai ar raidai;

5.1.2. **fizinis smurtas** – kito asmens veiksmai prieš vaiką/ jaunuolį, sukeltas skausmą ir (ar) galintis sukelti arba sukeltas sveikatos bei raidos sutrikimų;

5.1.3. **seksualinis smurtas** – kito asmens veiksmai prieš vaiką/ jaunuolį, kuriais tas asmuo siekia patirti seksualinį pasitenkinimą arba gauti pelno iš seksualinių ar su jomis susijusių paslaugų ir kurie sutrikdo ar gali sutrikdyti normalią vaiko raidą ir žaloja ar gali žaloti jo asmenybę;

5.1.4. **nepriežiūra** – kito asmens nuolatinis nepakankamas pagrindinių vaiko/ jaunuolio fizinių ir dvasinių poreikių tenkinimas ar netenkinimas, keliantis grėsmę jo fizinei, pažintinei ir psichosocialinei raidai;

5.1.5. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

5.2. Patyčios gali būti:

5.2.1. **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

5.2.2. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

5.2.3. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

5.2.4. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.

5.2.5. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

5.3. Smurto ar patyčių dalyviai:

5.3.1. **Smurtą ar patyčias patiriantis vaikas/ jaunuolis (skriaudžiamasis)** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

5.3.2. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

5.3.3. **smurtą ar patyčias patiriantis suaugęs (skriaudžiamasis)** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi bet kuris bendruomenės narys;

5.3.4. **smurto ar patyčių stebėtojas** – bet kuris bendruomenės narys, matantis ar žinantis apie patyčias.

6. Gimnazijoje draudžiama bet kokia smurto ar patyčių forma, nukreipta:

6.1. mokinių prieš mokinius;

6.2. Gimnazijos darbuotojų prieš mokinius;

6.3. mokinių prieš Gimnazijos darbuotojus;

6.4. Gimnazijos darbuotojų prieš kitus Gimnazijos darbuotojus;

6.5. mokinių tėvų (globėjų, rūpintojų) prieš mokinius, mokytojus.

7. Prevencija suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius.

Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

8. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus Gimnazijos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai Gimnazijai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

9. Intervencija suprantama kaip Gimnazijos vadovo, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Gimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

10. Smurto ir patyčių prevencija, intervencija yra svarbi Gimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Gimnazijos vadovas, Vaiko/Jaunuolio gerovės komisijos nariai, grupių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, skyrių vedėjai, o jos vykdyme dalyvauja visi Gimnazijos bendruomenės nariai.

11. Gimnazijos vadovas yra atsakingas už Gimnazijos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio Gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą Gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

12. Smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja ne mažiau kaip trys atsakingi asmenys, sudarantys smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos vykdymo grupę (toliau – Vykdyto grupė). Gimnazijos vadovas Vykdyto grupės nariais paskiria tris ar daugiau Vaiko/Jaunuolio gerovės komisijos narius, kurie:

12.1. inicijuoja ir koordinuoja Gimnazijos bendruomenės anoniminę apklausą, dėl smurto ir patyčių, vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

12.2. surenka apibendrintus duomenis iš grupių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui ar skyriaus vedėjų dėl Gimnazijoje fiksuotų pranešimų apie smurtą ir patyčias ir atlieka jų analizę;

12.3. remiantis apklausos ir pranešimų analizės duomenimis, rengia smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

12.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį Vaiko/Jaunuolio gerovės komisijos posėdyje;

12.5. teikia siūlymus Gimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos, intervencijos priemonių įgyvendinimo Gimnazijoje, Gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

12.6. teikia siūlymus Gimnazijos vadovui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

12.7. individualiai dirba su smurto ar patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra vaikas/jaunuolis, o kitas suaugęs bendruomenės narys.

13. Grupių vadovai ar direktoriaus pavaduotojai ugdymui, skyriaus vedėjai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias tarp mokinių, informuoja Vykdyto grupės narius, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus grupėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su smurtu ir patyčiomis.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

14. Visais smurto ir patyčių atvejais kiekvienas Gimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas nedelsdamas reaguoja:

14.1. Kai smurtas ar patyčios pastebimos tarp mokinių:

14.1.1. įsikiša pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

14.1.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ar tyčiojasi, Gimnazijos nuostatus ir elgesio taisykles;

14.1.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba); pagalbą galinčius suteikti asmenis (vaiko/jaunuolio atstovus pagal įstatymą ar Gimnazijos darbuotojus);

14.1.4. informuoja grupės vadovą ar kuruojantį vadovą (jei nėra ar nežino kas grupės vadovas) apie smurtą ar patyčias, nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, kartu su užpildyta pranešimo apie smurtą ir patyčias forma (Priedas Nr. 2).

15. Pastebėjus ar susidūrus su elektroninėmis patyčiomis ar gavus pranešimą apie jas:

15.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir informuoja grupės vadovą/ ar kuruojantį vadovą ir imamasi kitų Gimnazijos tvarkoje numatytų veiksmų;

15.2. mokytojas susidūręs ar pastebėjęs patyčias ar kitą nepageidaujamą elgesį virtualioje erdvėje, nuotolinės pamokos metu iš karto reaguoja – žodžiu (raštu) įspėdamas ar/ir atjungdamas nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį. Vėliau – pasikalba su mokiniu ar mokiniais, praneša vaiko/jaunuolio atstovui pagal įstatymą ir/ar kitiems Gimnazijos darbuotojams/ Gimnazijos vadovui ar imasi kitų tvarkoje numatytų veiksmų.

15.3. Mokytojas, vedantis pamokas nuotoliniu būdu, konsultuojasi su informacinių technologijų specialistais, kurie konsultuoja mokytojus, padeda jiems vykdant nuotolinį mokymą, konsultuoja iškilus techniniams nesklandumams, jei reikia pamoko, kaip mokytojui atjungti nuo prieigos netinkamai besielgiantį mokinį;

15.4. susidūrus su neteisėtu ar žalingu turiniu internete informacija perduodama Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai užpildant anketą <https://svarusinternetas.lt/>.

16. Kuruojantis vadovas informaciją apie smurtą ir patyčias perduoda grupės vadovui, kartu su užpildyta pranešimo apie smurtą ir patyčias forma (Priedas Nr. 2).

17. Kai smurto ar patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys:

17.1. tiesiogiai informuoja Vykdyto grupės pirmininką ar bet kurį grupės narį, kartu pateikia užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (formoje pateikia tiek informacijos kiek žino, priedą užpildyti baigia Vykdyto grupės narys) (Priedas Nr.2).

18. Grupės vadovas gavęs informaciją apie smurtą ar patyčias nedelsiant:

18.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

18.2. toliau pildo pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (Priedas Nr.2), atvejį registruoja grupės smurto ir patyčių žurnale (Priedas Nr.3);

18.3. organizuoja ir teikia individualią pagalbą su smurto ar patyčių dalyviais, informuoja vaiko/jaunuolio atstovą pagal įstatymą: pirmą kartą pranešimu telefonu, elektroninio pašto, pašto, elektroninio dienyno pagalba; antrą kartą - telefonu; trečią kartą - kviečia dalyvauti individualiame pokalbyje;

18.4. vykdo tolesnę smurto ar patyčių situacijos stebėseną;

18.5. nesibaigus smurto ar patyčių situacijai (jai kartojantis, pasikartojus tris kartus), ketvirtą kartą informaciją perduoda Vykdyto grupės nariams;

18.6. esant sudėtingesnei situacijai, iš karto inicijuoja Vykdyto grupės posėdį, o prireikus ir Vaiko/Jaunuolio gerovės komisijos posėdį (pateikia visas turimas užpildytas formas ar turimą informaciją raštu).

19. Vykdyto grupės pirmininkas priima pranešimo apie smurtą ar patyčias formas (Priedas Nr.2) ir registruoja ar perduoda jas įgaliotam asmeniui, kuris registruoja jas smurto patyčių registracijos žurnale (Priedas Nr.4). Esant sudėtingam smurto ar patyčių atvejui inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą, o prireikus ir Vaiko/Jaunuolio gerovės komisijos posėdį.

19.1. Vykdyto grupės pirmininkas apie smurtą ar patyčias informuoja Gimnazijos vadovą:

19.1.1. mokiniui smurtavus ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo;

19.1.2. vaiko atstovui pagal įstatymą smurtavus ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo;

19.1.3. administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam darbuotojui smurtavus ar pasityčiojus iš mokinio.

20. Gimnazijos vadovas, gavęs informaciją apie Gimnazijos darbuotojo patiriamas patyčias ar smurtą arba Gimnazijos darbuotojo tyčiojimąsi ar smurtavimą, privalo nedelsiant imtis priemonių.

21. Vykdyto grupė, įvertinusi turimą atvejo informaciją:

21.1. sudaro veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, psichologo, socialinio pedagogo pagalba ir kt. priemonės), supažindina su ju

nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir vaiko atstovą pagal įstatymą, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

21.2. informuoja vadovą apie esamą situaciją (jei įgyvendinant planą kyla sunkumų);

21.3. stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijos įvertinimui;

21.4. kitiems smurto ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Gimnazijoje organizuoja švietimo pagalbos specialistų ir mokytojų pagalbą.

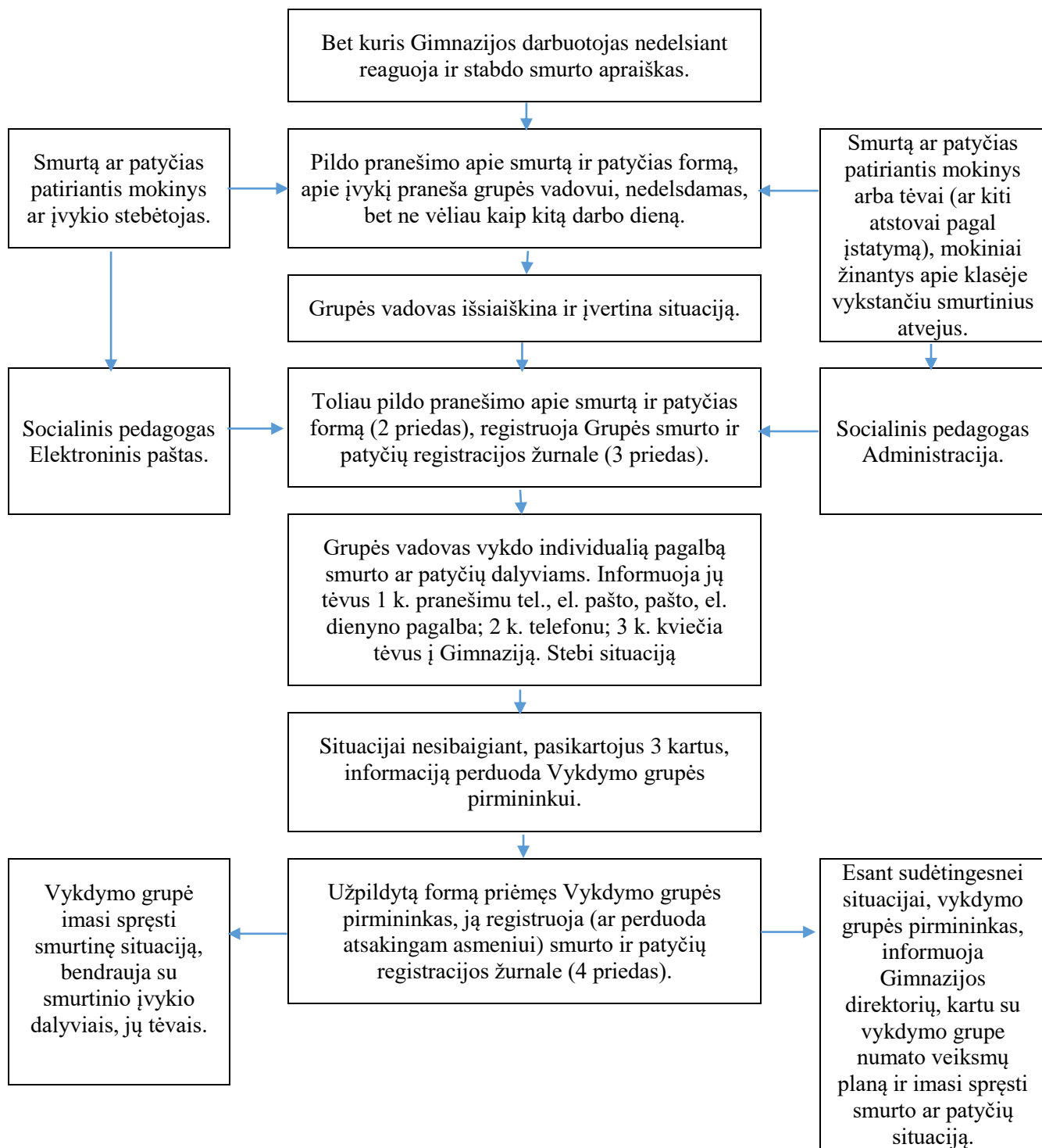
22. Smurtą ar patyčias patiriantis mokinys ar stebėtojas, matęs ir žinantis apie smurtą ar patyčias, nedelsiant informuoja grupės vadovą ir/ar socialinį pedagogą apie patirtas ar matytas patyčias/smurtą. Apie patirtas ar matytas patyčias/smurtą gali pranešti parašęs laišką į elektroninį dienyną, Gimnazijos pagalbos mokiniui specialistų elektroninį paštą ar Gimnazijos patyčių dėžutę (<https://patyciudezute.jsdrc.lt>), kurią periodiškai tikrina įstaigos socialinis pedagogas ir psichologas.

23. Smurtą ar patyčias patiriančio mokinio atstovas pagal įstatymą arba vaiko/jaunuolio atstovai pagal įstatymą žinantys apie grupėje vykstančias patyčias ar smurtą nedelsiant informuoja grupės vadovą ir/ar socialinį pedagogą, ir/ar administracijos atstovus apie mokinio patiriamą smurtą (telefonu, elektroniniu laišku, žinute dienyne ar asmeniškai).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko/ jaunuolio teises ir teisėtus interesus.

TRAKŲ R. LENTVARIO HENRIKO SENKEVIČIAUS GIMNAZIJA REAGAVIMO Į SMURTĄ IR PATYČIAS PLANAS

TRAKŲ R. LENTVARIO HENRIKO SENKEVIČIAUS GIMNAZIJA

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data _____

Pildo smurtinio įvykio pranešėjas. Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie smurtą:	
Kas pranešė apie smurtą:	
Kada įvyko smurtinis įvykis (data, val.):	
Kur įvyko incidentas:	
Kokia smurto ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐	Seksualinio: (liečia, glosto, bučiuoja, verčia santykiuoti, fotografuoja ir pan.);
☐	Nepriežiūra: tėvai nesirūpina, kad žmonės turėtų ką valgyti, drabužių, reikalingų daiktų ir pan.
☐	Fizinės: užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, išpyrimas, kumštelėjimas, spaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
☐	Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;
☐	Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad žmogus yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
☐	Elektroninės patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba el. laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, žmogaus asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).
☐	Kiti pastebėjimai (įrašyti) _____
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojamumas:	

Duomenys apie smurto dalyvius:

<u>Patyrusio smurtą ar patyčias</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
<u>Skriaudėjo(-ų)</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

<u>Stebėtojų</u> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
--	--

Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

Gimnazijos darbuotojo elgesys šioje smurtinėje situacijoje:

--

Pildo grupės vadovas arba vykdymo grupės pirmininkas. Veiksmai po įvykio, su:

Mokiniu, patyrusiu smurtą ar patyčias:	
Mokiniu, kuris smurtavo ar tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Smurtinio įvykio dalyvių tėvais:	
Kitais centro darbuotojais:	
Kita (įrašyti):	

TRAKŲ R. LENTVARIO HENRIKO SENKEVIČIAUS GIMNAZIJA

GRUPĖS SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Atvejo Eil. Nr.	Data	Grupė	Smurto ar patyčių dalyvių vardai, pavardės	Kas pateikė pranešimo apie smurtą ir patyčias formą	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, E, S, N, Sek.	Smurtą ar patyčias patiriantys	Skriaudėjas

TRAKŲ R. LENTVARIO HENRIKO SENKEVIČIAUS GIMNAZIJA

SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

Atvejo Eil. Nr.	Data	Grupė	Smurto ar patyčių dalyvių vardai, pavardės	Kas pateikė pranešimo apie smurtą ir patyčias formą	Smurto ir patyčių pobūdis: F, Ž, E, S, N, Sek.	Smurtą ar patyčias patiriantys	Skriaudėjas